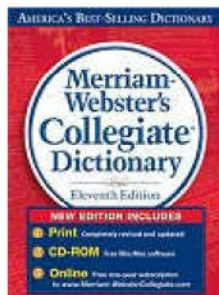

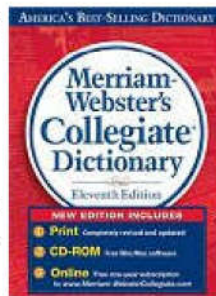
A LOOK INSIDE THE WORLD OF DICTIONARIES

THẾ GIỚI CỦA NHỮNG CUỐN TỪ ĐIỂN TIẾNG ANH

If you call someone "fat," spelled F-A-T, it means overweight. But if you call someone "phat," spelled P-H-A-T, it means highly good looking. Some dictionaries now include this word as slang.

The editors of Merriam-Webster's Collegiate Dictionary explained how it reached their Eleventh Edition published last year.

vào năm ngoái.

Nếu bạn nói ai đó là "béo" "fat", đánh vần là "F-A-T", nghĩa là bạn thấy người đó hơi bị ... vượt quá trọng lượng cho phép. Nhưng nếu bạn nói ai đó "phát tướng" "phat", đánh vần là "P-H-A-T", thì lại có nghĩa là người ấy cực kỳ hấp dẫn. Trong một số cuốn từ điển hiện nay từ này được coi như tiếng lóng.

Những biên tập viên của từ điển Merriam-Webster's Collegiate Dictionary đã giải thích cách mà từ "phat" đã lọt được vào ấn bản thứ 11 của họ được xuất bản

The editors read everything they can to search for new words and meanings. They keep electronic records. They also record words on individual citation cards. Over the years, their company has collected more than 15,000,000 citations. Editors continually consider and reconsider them for placement in their dictionaries.

Các biên tập viên từ điển đọc tất cả những gì họ có thể để tìm kiếm những từ ngữ mới cũng như những nghĩa mới của từ ngữ. Họ lưu trữ chúng trong những thiết bị điện tử. Họ cũng lưu trữ những từ ngữ họ tìm thấy trên các phiếu ghi chép cá nhân. Trải qua năm tháng, công ty của họ đã thu thập được hơn 15 triệu phiếu như vậy. Các biên tập viên sau đó xem xét và cân nhắc để sắp xếp chúng vào các cuốn từ điển của mình.

The editors found enough uses of “phat” over time to judge the word to be popular and long lasting. So they added it to the more than 225,000 explanations of words and phrases in the Collegiate.

One of the early uses of “phat” that they found in print appeared in a magazine in 1994. A writer used it in relation to hip-hop music to mean excellent.

But usage can change by the time a word appears in a dictionary. This is especially true of slang. Some teenagers say phat is an old word already.

Many of the 10,000 new words in the Eleventh Edition of the Collegiate Dictionary involve computers. Among them is the term drag-and-drop. This means to move a computer file across a screen.

Technology terms like this are an example of how dictionaries show the influence of the times. Another example is the word “chairperson.” It first appeared in the Random House Webster’s College Dictionary in the nineteen-seventies. It recognized that women as well as men serve as leaders. “Carjacking” entered dictionaries in the

Trong suốt một thời gian dài, các biên tập viên đã tìm đủ những lần sử dụng của từ “phat” để có thể đánh giá đó là một từ thông dụng và đã tồn tại khá lâu. Vì vậy, họ đã bổ sung nó vào tập hợp hơn 225.000 từ và nhóm từ trong Collegiate Dictionary.

Lần đầu tiên họ tìm thấy từ “phat” được sử dụng là trong một tạp chí xuất bản năm 1994. Tác giả của bài báo đã sử dụng từ này khi nói về nhạc hip-hop với nghĩa là “tuyệt vời”.

Nhưng thói quen sử dụng từ ngữ cũng có thể thay đổi khi từ đó xuất hiện trong từ điển. Điều này đặc biệt đúng đối với những tiếng lóng. Đối với một số người trẻ tuổi, từ “phat” được coi là từ cũ.

Rất nhiều trong số 10.000 từ mới trong ấn bản thứ 11 của Collegiate Dictionary liên quan đến máy vi tính. Trong đó có thuật ngữ drag-and-drop. Nó mang nghĩa: dịch chuyển một file trên màn hình (kéo – thả).

Thuật ngữ kỹ thuật như trên là một bằng chứng cho thấy các cuốn từ điển thể hiện sự ảnh hưởng của thời đại như thế nào. Một ví dụ khác là từ “chairperson”. Nó lần đầu xuất hiện trong cuốn Random Webster’s College Dictionary trong những năm 70. Nó cho thấy phụ nữ cũng như đàn ông có thể được coi là những người lãnh đạo. “Carjacking” xuất hiện trong những cuốn từ điển vào thập niên 90. “To carjack”

1990's. To carjack means to take someone's car by force.

The Fourth Edition of the Webster's New World College Dictionary also includes "mosh." This is a way to dance to heavy metal music. Dancers crash into each other in a mosh pit in front of the band.

Just because a word enters the dictionary does not mean it will stay. An example is "Macarena."

Many people did the Macarena dance. The Random House Webster's College Dictionary listed Macarena in 1997. But a year later, this word disappeared ... much like the dance itself.

There is a word that the McDonald's Corporation would like to see disappear from the Eleventh Edition of Merriam-Webster's Collegiate. The word is "McJob." It is defined as a job with low pay and little chance for improvement. It is meant to describe the sort of job that a worker who prepares fast food might have.

But the chairman and chief executive officer of McDonald's, Jim Cantalupo, denounced this definition. He said it insults the 12,000,000 people who work for McDonald's. Also, the company itself uses the term "McJob" in its employment program for people with

có nghĩa là dùng vũ lực để lấy ô tô của người khác (hay cướp xe hơi).

Ấn bản thứ tư của Webster's New World College Dictionary có từ "mosh". Đây là một cách để nhảy theo nhạc heavy metal. Các vũ công va chạm vào nhau ngay phía trước ban nhạc.

Thế nhưng một từ ngữ xuất hiện trong từ điển không có nghĩa là nó sẽ tiếp tục tồn tại. Một ví dụ là từ "Macarena".

Rất nhiều người đã nhảy theo điệu macarena. Vì vậy mà cuốn Random House Webster's College Dictionary đã bổ sung từ Macarena vào năm 1997. Nhưng một năm sau, từ này biến mất hoàn toàn... như chính điệu nhảy này.

Có một từ mà tập đoàn McDonald rất không muốn thấy trong ấn bản thứ 11 của từ điển Merriam-Webster' Collegiate. Đó là từ "McJob". Nó mang nghĩa một công việc được trả lương thấp và rất ít cơ hội thăng tiến. Và từ này đã miêu tả chính công việc của các công nhân chuẩn bị đồ ăn nhanh.

Nhưng chủ tịch hội đồng quản trị của tập đoàn McDonald, Jim Cantalupo, phản đối kịch liệt các định nghĩa này. Ông ta cho rằng điều này là sự xúc phạm đến 12 triệu người hiện đang làm việc cho tập đoàn McDonald. Tuy nhiên, chính công ty lại sử dụng thuật ngữ "McJob" trong chương trình

mental and physical disabilities.

But editors of dictionaries say they do not invent words, they only record the ones people use.

Dictionaries usually list their number of entries instead of their number of words. No one can say how many words are in the English language. There are always new ones, and new uses for old ones. Some words disappear. Others reappear with a different meaning. Then there are all the new groupings of words into phrases with meanings of their own.

College dictionaries have about two-hundred-thousand or more definitions. This compares with 300,000 or 400,000 in many unabridged dictionaries.

Today many people use the Internet to look up words, and Random House, for example, have free online services. Two others are dictionary.com and yourdictionary.com. Some online dictionaries let users also hear how to say words.

Some dictionaries are limited to subject areas. For example, Artlex.com provides free definitions for more than

tuyển dụng của mình để chỉ những người khiếm khuyết về trí tuệ và thể chất.

Thế nhưng các nhà biên tập từ điển thì nói rằng họ không phát minh ra các từ, họ chỉ ghi lại những từ mà mọi người sử dụng.

Các cuốn từ điển thường thống kê các danh mục từ thay vì số từ. Bởi lẽ không một ai có thể nói chính xác có bao nhiêu từ ngữ trong tiếng Anh. Luôn luôn có những từ mới, cũng như cách sử dụng mới của những từ cũ. Một số từ biến mất. Một số từ xuất hiện trở lại với nghĩa khác. Và tất nhiên có những cụm từ với nghĩa rất riêng của chính nó.

College Dictionary có khoảng hơn 200.000 định nghĩa. Điều này để so sánh với con số 300.000 hay 400.000 trong rất nhiều cuốn từ điển không rút gọn.

Ngày nay rất nhiều người sử dụng mạng Internet để tra cứu từ ngữ. Các nhà xuất bản Random House cũng như Merrian đều có dịch vụ miễn phí trên mạng. Hai địa chỉ khác là dictionary.com và yourdictionary.com. Một vài từ điển trên mạng còn cho phép người sử dụng nghe được cách phát âm của từ.

Một vài cuốn từ điển chỉ được giới hạn trong những chủ đề nhất định. Ví dụ, Artlex.com cung cấp miễn phí định nghĩa

three-thousand terms related to art. The address is www.artlex.com.

There are many other kinds of dictionaries online, in print or both. There are biographical dictionaries of people and geographical dictionaries of places.

OK, time for a question. Can you think of a word that you would find in both a medical dictionary and a music dictionary, but with different meanings?

Keep listening -- we'll tell you what we thought of.

Now we step back 400 years in the history of dictionary making.

In 1604, a British school director named Robert Cawdrey produced a book that defined about 3,000 English words. These came from other languages.

More than a century later, the writer Samuel Johnson published what he called a "Dictionary of the English Language." It appeared in 1755. Then, in 1791, another Englishman, John Walker, also produced a dictionary.

cho hơn 3.000 thuật ngữ liên quan đến nghệ thuật. Địa chỉ của cuốn từ điển này là www.artlex.com

Có rất nhiều loại từ điển trực tuyến được tung lên mạng, từ điển thông thường in thành sách hoặc cả hai. Có cả những cuốn từ điển chuyên về tiểu sử người và từ điển chuyên về địa danh.

Bây giờ là lúc cho một câu hỏi vui. Liệu bạn có nghĩ ra một từ mà bạn có thể tìm thấy trong cả từ điển y học cũng như từ điển âm nhạc, nhưng với những nghĩa khác nhau?

Hãy tiếp tục theo dõi chương trình của chúng tôi, chúng tôi sẽ cho các bạn biết từ đó.

Bây giờ chúng ta cùng trở lại với thời điểm 400 năm trước trong lịch sử soạn thảo từ điển.

Vào năm 1604, hiệu trưởng một trường học tại Anh tên là Robert Cawdrey đã cho ra đời một cuốn sách nêu định nghĩa của khoảng 3.000 từ ngữ tiếng Anh. Những từ này đều là những từ được vay mượn từ những ngôn ngữ khác.

Hơn một thế kỷ sau, nhà văn Samuel Johnson xuất bản cái mà ông gọi là "Từ điển tiếng Anh". Nó xuất hiện vào năm 1755. Sau đó, vào năm 1791, một người Anh khác, John Walker cũng cho ra đời một cuốn từ điển.

An American, Noah Webster, wanted to create a dictionary as good as those others. Webster wanted to publish an American dictionary. And he did, in 1806, with a dictionary for schoolchildren. Experts say this work launched American dictionaries as we know them today.

Noah Webster was born in 1758 in West Hartford, Connecticut. He became a teacher and studied law. He did not like the books he was supposed to use to teach. So he created many American schoolbooks. Later he became a political journalist. Historians say that after a few years, he returned to producing schoolbooks because he got tired of political disputes.

His first dictionary, in 1806, was called "A Compendious Dictionary of the English Language." The next year, he published a shorter version, a dictionary "Compiled for the Use of Common Schools." A new version appeared in 1817.

After that Webster produced what he called "An American Dictionary of the English Language." It was published in 1828. It contained 70,000 definitions. It

Một người Mỹ, Noah Webster, muốn xây dựng một cuốn từ điển có chất lượng sánh ngang với các cuốn từ điển khác. Ông muốn xuất bản một cuốn từ điển tiếng Anh Mỹ. Và ông đã làm được điều đó vào năm 1806 với một cuốn từ điển cho học sinh. Các nhà nghiên cứu cho rằng chính việc làm này của Webster đã đi tiên phong cho thế hệ từ điển tiếng Anh Mỹ như chúng ta biết đến ngày nay.

Noah Webster sinh năm 1758 tại West Hartford, Connecticut. Ông trở thành một giáo viên và nghiên cứu luật học. Ông không thích những cuốn sách mà lẽ thường ông cần dùng để giảng dạy. Vì thế ông đã tham gia biên soạn rất nhiều sách giáo khoa của Mỹ. Sau đó ông trở thành nhà báo chính trị. Nhưng các nhà sử học cho rằng ít năm sau, ông trở lại với nghề biên soạn và xuất bản sách giáo khoa bởi vì ông quá mệt mỏi với những cuộc bất đồng chính trị.

Cuốn từ điển đầu tiên của ông vào năm 1806 mang tên "*Một cuốn từ điển súc tích về ngôn ngữ Anh*". Một năm sau, ông xuất bản một ấn bản rút gọn, cuốn từ điển "*Biên soạn để sử dụng trong các trường học phổ thông*". Một ấn bản mới khác xuất hiện năm 1817.

Sau đó Webster xuất bản cuốn "*Một cuốn từ điển Mỹ về ngôn ngữ Anh*". Nó được xuất bản năm 1828. Cuốn từ điển này bao gồm 70.000 định nghĩa khác nhau. Nó thực

was really two books. He corrected and enlarged it into what became known as “Webster’s Unabridged.”

Webster proved himself untraditional as a maker of English language dictionaries. He included terms popular only in America. He spelled some words in untraditional ways. The same

was true for the ways he listed to say words and to use them.

Some critics denounced his work. They did not understand that Noah Webster had established the beginnings of many American dictionaries of the future.

Noah Webster died in 1843. Two printers in Worcester, Massachusetts, bought the rights to continue his dictionary and publish their own. The two were brothers, Charles and George Merriam.

Today the dictionary publishers at the Merriam-Webster company note that many of their competitors use the name “Webster.” But their company is able to claim a historical link.

Over the centuries, many people have looked to dictionaries to settle arguments about the correct way to use a word. But dictionaries these days do not judge how a word should be used.

chất gồm hai cuốn. Ông sửa chữa và bổ sung nó để trở thành bộ từ điển Webster nổi tiếng đã phát hành tới ấn bản thứ 11 mà chúng ta biết ngày nay.

Webster coi mình như người sáng tạo ra từ điển tiếng Anh không theo kiểu truyền thống. Ông tập hợp những mục từ chỉ được phổ biến ở Mỹ. Ông phiên âm một số không theo cách phiên âm truyền thống.

Và điều này cũng đúng ở cách ông liệt kê từ ngữ và sử dụng chúng.

Các nhà phê bình đã phủ nhận công trình của ông. Họ đã không hiểu rằng Noah Webster đã đặt nền móng cho rất nhiều cuốn từ điển tiếng Anh của Mỹ trong tương lai.

Noah Webster qua đời năm 1843. Hai chủ nhà in tại Worcester, Massachusetts, đã mua bản quyền để tiếp tục thực hiện các cuốn từ điển của ông và xuất bản những cuốn từ điển của chính họ. Đó chính là hai anh em Charles và George Merriam.

Ngày nay những người xuất bản từ điển tại công ty Merriam- Webster nhận thấy có rất nhiều hãng cạnh tranh với họ sử dụng cái tên Webster. Nhưng công ty của họ hoàn toàn có thể khẳng định mối liên kết lịch sử của mình.

Trong nhiều thế kỷ, rất nhiều người đã sử dụng từ điển để giải quyết các cuộc tranh luận về cách dùng đúng của một từ. Nhưng hiện nay từ điển cũng không thể cho biết chính xác một từ ngữ nên dùng như thế

They simply describe how people use them. They will, however, often warn if a word is considered offensive.

It would be interesting to know what the man whose name appears on so many modern dictionaries would think of them. They follow the spirit of the times. But so did Noah Webster. Who knows, maybe he would have included phat, P-H-A-T, in his dictionaries, too.

Earlier, we asked if you could think of a word with unrelated meanings in both a medical dictionary and a music dictionary. We thought of one, it

describes both a part of a body and a musical instrument, our recording engineer today was Jinah Abdulla Rackman, organ. Our producer, Caty Weaver, gets the credit.

In VOA Special English.

nào cho đúng. Chúng chỉ đơn giản là miêu tả lại cách người ta sử dụng từ đó. Tuy nhiên, chúng cũng thường cảnh báo khi một từ ngữ nào đó được coi là có thái độ công kích hay mang ý nghĩa xúc phạm.

Chắc chắn là rất thú vị nếu biết người đàn ông có tên xuất hiện trên rất nhiều cuốn từ điển hiện đại nghĩ gì về chúng. Chúng vẫn luôn hướng theo tinh thần của thời đại. Noah Webster cũng vậy. Ai mà biết được, giá mà Noah Webster còn sống có khi ông ấy cũng đã cho từ "phat", đánh vần là "P-H-A-T" vào những cuốn từ điển của mình.

Trước đây, chúng tôi đã hỏi các bạn về một từ với những nghĩa chẳng hề liên quan đến nhau trong từ điển y học và âm nhạc. Chúng tôi nghĩ đến một từ, trong từ điển y

học từ này miêu tả bộ phận trong cơ thể, còn trong từ điển âm nhạc nó là một nhạc cụ, từ đó là organ. (Cơ quan nội tạng trong y học, đàn organ trong âm nhạc.)

TRẦN THI LAN *

(SƯU TẦM VÀ LƯỢC DỊCH)

* ThS. Trường Đại học Ngoại ngữ Hà Nội